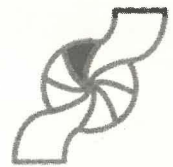

Gehigarria

Euskal Kultur
Erakundearen
laguntzaz egindako
gehigarria

Bardako ametsa

Aurten 75 urte bete ditu Larrungo trenbideak. Orduko bertsuak dira. Harrigarria baldin bada ere, hor finkatzen dira Sara herriko bi diru iturri nasaiak, ugariak: Larrungo trenbidea eta Lezeak.

Airea: Kattalin, ttuku ttuku.

Kattin **SOUDRE IRIARTE**ren ahotik, bere amari ikasiak.

1 Larrunen arratsaldian izatu ondoan Ametsetan ibili naiz, han bertze munduan Gauaz lo nagolarik deskantsu onean Ametsetan zeruan eta infernuan.	5 Gero lezeaz ere nakote mintzatu Kanpotarra nola den horrat abiatu Jaun kastillak duela guzia beretu Ustez hor behar duen orai aberastu.
2 Solasean egon naiz han saratarrekin Aspaldi harat juanak ziren arimekin. Atsegin zuten ni han ikustearrekin Denek nahiz hemengo berriak han jakin.	6 Erran diotet horrat otomobiletan Heldu dela jendea egun beroetan Ongi goxo baita bai leze barne hortan Berotzen duelarik bertze tokietan.
3 Erran diotet nola laister izanen den Burdin bide berri bat egina Larrunen Mendian gora dela karrosa iganen Zaldirik gabe denak airos eremanen.	7 Suzko karrusa hura, zer zen ez zakiten Holakorik ez baitzen ez lehen ikusten Denak nere berriek zituzten harrizten Ikusteaz mundua hola kanbiatzen.
4 Kontrabandistak, guardak bai eta artzainak Loriatuak hemen dagotzila denak Larrungo karrosa ikusi nahiak Hortan egiteko hor beren itzuliak.	8 Hortan akabatu da nere amets ona Airoski ibilirik edoietan barna Zaldi ta karrosarik izan ez diona Ibil dadila hola ahalik maizena.

Egurra nuen Tonbako errekan

Sara usoteiko errekeri tonbako erreka ditzen zaio. Egur lotak toki hortan egitea, beldurgarria dela erran daiteke.

Bertsu gehiago ere badira. Dakizkienak helaraz ditzala.

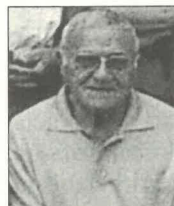
- Egurra nuen tonbako errekan
Gosta zitzaidan haren emaitza orgetan
Urka ere hautsi nuen errekan
Sokaz loturik ekarri nuen errestan.
- Neure egurra haltza eta haitza zen
Gosta zitzaidan karga eskurat ekartzen
Barnetik ere oinutz triste bainitzen
Andrea penetan ustez oihanean hil nitzen.
- Laguna nuen Lekunberriko Piarres
...
Haren andrea urrats guzian negarrez
Non ote zuen bere maitea Piarres.

Urki zelaiko punta

Sarako bestetako usaia zen zikiroa jatea. Urte hartan artzain batek bat eskaini zuen, bainan hara nun bere auzokoari ere bat faltatzen zaion. Elgar atxemaiten dira Larrungo mazelatan. "Errak, hik ebatsi nauk ardia...". Hona hemen bertsa.

- Urki zelaiko punta Bautista haundia
Amets bat eskuetan pikatu berria
Aitortzen ez banakon han bertan egia
Nik ebatsi niola bestako ardia
Hautsitzten ninduela buruaren erdia.

Duela 67 urte bete aitatxiri entzuna. Bertze hamar bat bertsu badira oraino. Dakizkienak helaraz ditzala. Ez zen kolpekarik izan, Sarako bestetako zikiroa ez baitzen ebatsia.

Airea: Andre Madalen

Bergara, Ganizon
«Txistuko» eskainia

Oi eper zango gorria

- Oi eper zango gorria airean joailea propia
Ez duzuia bada pena neuri hola ikustea
Otoi otoi har nezazu utzirikan bertzea.
- Nunnahi joan dadin neure bihotza zurekin
Plazerrikan ez dut hartzen neure lagun gazteekin
Nun ez zaitudan zu ikusten zure begi ederrakin.

1939 urte inguruan izanen zen. Ibarron eskolan entzun zituen bi errefuxiatu hola kantari: (Airea: Antero Txaparotian)

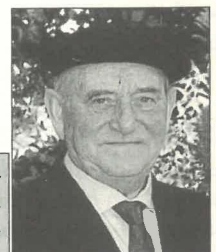
- Francoren xaparrotian
Queiporen bigotian
Hoiek eman gaituzte preso ugarian

Franco batto, Hitler bestea, hirugarrena Queipo
Horiek dira destinatuak hiruak infernurako
La, la, la, la...

Eri naiz bihotzetik

- Eria naiz bihotzetik zombait urte huntan
Gauaz eta egunaz erreberrietan
Erremediorikan ez botikarikan
Negarrez urtzera noa pena xangrinetan.
- Partitzen baldin bazira maitea mundutik
Ez zare aterako neure bihotzetik
Laster hilen naizela ez daukat dudarik
Bihotza urtzen ari zaut zure xangrinekin.
- Gauza izigarria bihotzeko mina
Eta partikularzki amodio fina
Gorputza ia galdua lanjerean arima
Urrikal zaitetz nitaz oi ama birjina.
- Kantu hauk eman ditut neure buruari
Zeren baitu bihotzean ainitz sofrikari
Adio sekulako maite nuen hari
Gorputza lurrera eta arima jainkoari.

BIDAXUN zenak
emanak.
Pettan ELORGAREN
ama zenari eskainiak.

Frantxua
FAGOAGA
«Apeztei»

tan ibiltzen zituztela. Neskatxek behar zioten, jateko, zer-bait on prestatu mutikoeri, urteberri aratsaldeko, eta orduan libro ziren. Berdin Trufania bezperan, neskatxek gauza bera egiten zuten mutikoeri eta biharamunean aratsaldekoa mutikoek prestatua jaten zuten elgarrekin eta kitto!

Urteko lehen hamabi egunak zotalak ziren

Gure aintzinekoen sinesmenen arabera, jakiteko zer eguraldi edo denbora egingen zuen urte osoan, urteko lehen 12 egunak "zotalak" ziren, erran nahi baitu suertearen arabera. Urteberri eguna nolakoa eta urtarrila halakoa, urtarrilaren 2a nolakoa eta Otsaila halakoa eta abar...

Zerbait, gure Urteberriko ohidura herrikoietaz erran behar eta, bakotxak bere norberaren arabera, ba luke segur hameka gogoeta desberdin egiteko. Neretzat iduritzen zaut, 2000 garren urtean sartzeko puntuan, denak ziuztan hain lasterrez eta abiadura haundian dohalarik gure mundu deitzen dugun "zibilizatu" huntan, "errokerietarat" (jende eta erresuma haundien konpetizio itsuak, batzuen diruaren nagusitasun neurrigabekoa, bertze ainitzen miseri etengabea eta abar...) ez erortzeko gehixago, beraz "errokeri" hoietarat, iduritzen zaut, behar dugula, so egin gibelerat eta berritz lotu gure erro edo sustraiak zuten, natural bizi-izerdiari. Hori: gure izpiritua lasaitzeko, bai eta nunbait, gizaki gisa, gure burua, mundu paregabeko huntan aurkitzeko.

1999. urteko Urtats gaua Oxtikenean.

DIOS TE SALBE

Hemen ezartzen ditugun koplak, Sanoki elkartekoek, herritarreri bildu ondoren, jazo Urteberriz, etxez etxe, kantatatu dituztenak dira. Oraino pentsatzen da bertze asko koplak balitezkeela askoren memorio xokotan. Otoi igor horiek Oxtikenerat. Plazer haundienarekin argitaratuko ditugu Ttipi-Ttapa aldizkarian.

Errepika

Dios te salbe ongi etorri
Gau on Jainkoak diguela
Gau on Jainkoak diguela eta
Urte onean sar gaitzala.

Ibilki gara gau xori
Urtetik urte xintxoki
Aurten ere zuen alai garri
Hemen gaitutzue Sanoki

Hauxe da usaia galtzen
Dios te salbe kantatzen
Nahi dugu piztu usaia hori
Bertzeek segi dezaten.

(aintzineko bi koplak hauk Sanoki elkartekoek eginak dira, eta segidakoak popularak edo herrikoiak)

San Silbestrek igortzen gaitu
Izar eder bat gidari
Haren ohoretan ibil gaitzen
Gau eder huntan kantari.

Etxe huntako etxeko andria
Aitu omen da deneri
Emanen duela mila libera
Kantari heldu denari.

Dios te salbe bakalau jale
Zazpi eta lau hameka
Odolkirikan ez balinbada
Ibual zaukula lukainka.

Ematekotan emazu
Bertzenaz ezetz errazu
Ate ondoan hotzat hiltzerat
Amak ez gaitu bidaldu.

Pareta goiti sagua
Haren ondotik gatua
Etxe huntako monedarekin
Ez diau beteko zakua.

Hiru ta hiru sei dira
Bertze seiekin dotzena
Helduen urteko nahi nuke jakin
Haur ttipi horren izena.

Hasten naiz hasten kantatzen
Urte berriaren laudatzen
Etxe huntako nagusiari
Lizentzuaren galdatzen.

Itsasoan eder xalanta
Aintzin giblez balanta
Etxe huntako etxeko andreak
Ze bular arte xarmanta.

Errekaldean lizarra
Zeru gainean izarra
Etxe huntako etxeko jaunak
Urre gorritz du bizarra.

Etxeko alaba arditia
Ederra ta pollitia
Eri bat ere senda liteke
Zure begira jarrita.

Milesker eman duenari
Eskerrak Jainko Jaunari
Ats egin duzue gure moltsari
Bihotzez urte on deneri.

